ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen sözcüklerden uygun olanını yazınız.

Naklî	İrade	Tekvin	Nizam	İmkan	Hudus

1- "Göklerde ve yerde bulunan herkes, O'ndan ister. O, her an yaratma hâlindedir." (Rahmân suresi, 29. ayet) ayeti Allah'ın - - - - - - - sıfatı ile ilgilidir.

2- "Âlem mümkündür. Âleme varlık veren ve fakat mümkün özelliği taşımayan bir sebep bulunmalıdır; o da varlığı zorunlu olan Allah'tır" önermesi - - - - - - - deliline ait akli bir çıkarımdır.

3- - - - - - - - deliller, Allah'ın varlığını dile getiren ve üzerinde düşünmemiz istenen Kur'an ayetleridir.

4- Âlemin ve içindeki varlıkların sonradan yaratılmış olmasına - - - - - - - adı verilir.

5- Allah'ın dileyen ve dilediğini gerçekleştiren bir varlık olması ve kâinattaki bütün nesne ve olayların O'nun isteğine göre vuku bulması - - - - - - sıfatı gereğidir.

B. Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" harfi yazınız.

6- (- - - -) İslam alimleri Allah'ın varlığını inkar edenlere karşı akli delillerle karşı çıkmışlardır.

7- (- - - -) Allah'ın vâcibü'l-vücûd olması demek yokluğu düşünülemeyen ve var olmak için başka bir varlığa ihtiyaç duymayan demektir.

8- (- - - -) Bir kimsenin Allah'ın varlığı ve birliği fikrine ulaşabilmesi için nakli deliller gereklidir.

9- (- - - -) Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an-ı Kerim Allah'ın kelam sıfatı ile peygamberlere vahyetmesinin bir göstergesidir.

10- (- - - -) Ayet ve hadislerde geçen Allah Teala'nın isimleri doksan dokuzdan daha fazladır.

C. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

11- Hz. Peygamber'in, *"Allahım! Sen evvelsin, senden önce hiçbir şey yoktur; sen âhirsin, senden sonra hiçbir şey olamaz"* şeklindeki duasında yer alan Allah'ın zati sıfatları hangileridir? Yazınız.

....

....

12- İslam âlimleri Allah'ın varlığının ve birliğinin delillerini birçok akli delil ile ortaya koymuşlardır. Bu delillerin ortaya konmasının temel amacı nedir?

....

....

13- Müslüman olmak isteyen bir kimsenin kesinlikle tasdik etmesi gereken İslam'ın temel ilkesini ifade eden sözler nelerdir?

………

………

14- Çevremizdeki insanları gözlemlediğimizde küçük çocukların Allah inancını doğal olarak benimsediklerini, inançsız olduğunu söyleyen kimselerin de bir felaket karşısında hemen Allah'a yöneldiklerini görürüz. Bu durumun sebebi nedir? Açıklayınız.

………

………

15- "Nerede olsanız, O sizinle beraberdir. Allah, bütün yaptıklarınızı hakkıyla görendir." (Hadid suresi, 4. ayet) Bir insanın her an görülüp gözetilmesi onun davranışlarını nasıl etkiler? Açıklayınız.

………

………

D. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

16- Gaye ve nizam delili, evrende hassas ve ince bir kuruluş ve işleyiş olduğunu bize gösterir. Var olan her şeyin bir amacı vardır. Hiçbir varlık anlamsız değildir. Kainattaki bu düzenin bir sahibi vardır. O da Allah'tır. Peki insan bu gayeyi ve nizamı nasıl tespit edebilmiştir. Tabiatın gözlenmesi ve bu gözleme dayalı deneyler vasıtasıyla kainattaki düzen keşfedilmiştir. Günümüzde yapılan bilimsel çalışmalar da gözleme dayalı bu akli delile pek çok yasanın varlığını örnek olarak vermektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Allah'ın kainatın işleyişine koyduğu düzene bir örnek değildir?

A) Güneş ve gezegenler belirli bir yörüngede hareket ederler.
B) Bir DNA molekülünde milyarlarca atom bulunur ve bunların dizilimi her insanda farklıdır.
C) Gemilerin suda yüzebilmesi suyun kaldırma kuvvetini gösterir.
D) İnsan toplumun bir parçasıdır ve toplumun düzenini sağlayacak yasalar yapar.
E) Dünya eko-sistemi için arılar doğal tozlaştırıcıdır ve bitki türlerinin varlığını devam ettirir.

17- Her asırda insanlar, varlık ve olaylara bakarak evreni yaratan ve yöneten üstün bir kudretin mevcudiyetini kavramaya ve kanıtlamaya çalışmışlardır. Bu amaçla başvurulan delillerden biri de varlık ve olayların bir yokluğun ardından yaratıldığı öncülüne dayanarak bir var edicinin (muhdis) ve yaratıcının bulunmasının aklî bir zorunluluk olduğu şeklindeki çıkarımdır.

Yukarıdaki metinde bahsi geçen akli delile ad verilir?

A) Fıtrat delili
B) Hudûs delili
C) İmkân delili
D) Gaye ve nizam delili
E) Nakli deliller

18- Bir öğretmen öğrencilerine Allah’ın varlığını ispat için öne sürülen akli delillerden birini anlatmaktadır. “İnsanın var olması ile yok olması mümkündür iki tarafı da eşittir. Bir terazinin iki kefesi gibi. Hem aşağı hem yukarı kalkmayı kabul eder ama kefelerden birinin aşağı inmesi diğerinin yukarı çıkması için mutlaka kefelerden birine bir şeyin koyulması lazımdır. Bir tarafı aşağı indirecek öbür tarafı yukarı çekecek bir sebep gerekir. İşte insanın varlığı da terazinin iki kefesi gibidir. İnsanın varlığını yokluğuna, yokluğunu da varlığına tercih edecek bir tercih edici gereklidir.”

Öğretmenin Allah’ın varlığını ispat etmek için anlattığı akli delil aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fıtrat delili
B) Hudûs delili
C) İmkân delili
D) Gaye ve nizam delili
E) Nakli deliller

19- Kur'ân’da, çevremizde olup bitenlere bakmamızı araştırıp incelememizi, âlemin yapısı üzerinde düşünmemizi yani "Kâinât kitabını okumamızı isteyen pek çok ayet vardır. Bu ayetleri üç grupta toplamak mümkündür.
I) İnsanın yaratılışı ile ilgili ayetler,
II) Hayvan ve bitkilerin yaratılışı ile ilgili ayetler,
III) Tabiat ve tabiattakilerin yaratılışı ile ilgili ayetler,

Bu bilgilere göre aşağıdaki ayetler gruplandırıldığında hangi ayet farklı bir grupta yer alır?

A) “O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahmân'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak (ve düzensizlik) görüyor musun?” (Mülk suresi, 3. ayet)
B) “Göğe bakmıyorlar mı, nasıl yükseltilmiştir! Dağlara bakmıyorlar mı, nasıl dikilmişlerdir! Yeryüzüne bakmıyorlar mı, nasıl yayılmıştır!” (Gaşiye suresi, 18-20. ayetler)
C) “Geceyle gündüzün birbiri ardınca gelişinde, Allah'ın gökten rızık (sebebi olarak yağmur) indirip, onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesinde, rüzgarları evirip çevirmesinde aklını kullanan bir toplum için deliller vardır.” (Casiye suresi 5. ayet)
D) “O, yeri yayıp döşeyen, orada dağlar, nehirler meydana getiren, orada her türlü meyveden (erkekli-dişili) iki eş yaratandır. O geceyi gündüze bürüyor. Şüphesiz bunlarda, düşünen bir kavim için (Allah'ın varlığını gösteren) deliller vardır.” (Ra’d suresi 3. ayet)
E) “…Sizi annelerinizin karnında bir yaratılıştan öbürüne geçirerek üç (kat) karanlık içinde oluşturuyor. İşte Rabbiniz olan Allah budur. Mülk (mutlak hakimiyet) yalnız onundur. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. O halde nasıl oluyor da haktan döndürülüyorsunuz?” (Zümer suresi 6. ayet)

20- “Kâinatı yaratan ve yöneten birden fazla ilâh olsaydı, farklı yönde istek ve iradeleri olunca, birisinin dediği gerçekleşir, diğeri âciz kalırdı. Âciz kalan ise ilâh olamazdı.” Âlemde var olan düzen ve intizamın bu âlemi yaratan ve onu yöneten varlığın bir ve tek olduğunu gösterir.

Allah’ın bir ve tek olması ile ilgili sıfatı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Vahdaniyet
B) Kıyambinefsihi
C) Tekvin
D) Hayat
E) Muhalefetün lilhavadis

21- “Böylece biz İbrahim'e göklerin ve yerin melekûtunu (muhteşem varlıklarını) gösteriyorduk ki, kesin inananlardan olsun. Üzerine gece bastırınca, bir yıldız gördü: "Rabb'im budur." dedi. Yıldız batınca da: "Ben batanları sevmem." dedi. Ay'ı doğarken gördü: "Rabb'im budur." dedi. O da batınca: "Yemin ederim ki, Rabbim bana doğru yolu göstermeseydi, elbette sapıklığa düşen topluluktan olurdum." dedi. Güneş'i doğarken görünce: "Rabb'im budur, bu hepsinden büyük." dedi. O da batınca dedi ki: "Ey kavmim! Ben sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Ben yüzümü tamamen, gökleri ve yeri yoktan var edene çevirdim ve artık ben asla Allah'a ortak koşanlardan değilim." (En’am suresi, 75-79. ayetler)

Hz. İbrahim’in akıl yürütme sonucu Allah’ın varlığına ulaşması hangi akli delile örnek olarak gösterilebilir?

A) Fıtrat delili
B) Hudûs delili
C) İmkân delili
D) Gaye ve nizam delili
E) Nakli deliller

22- Allah’ın varlığına iman, İslam dininin temel şartıdır. Bu imana ulaşmada aklın vazgeçilmez bir rolü vardır. Allah’ın varlığının akla dayalı temellerinin olduğunu Kur’an-ı Kerim’den öğreniyoruz. “Varlığımızın delillerini, (kainattaki uçsuz bucaksız) ufuklarda ve kendi nefislerinde onlara göstereceğiz ki, o Kur'an'ın gerçek olduğu onlara iyice belli olsun. Rabbinin, her şeye şâhit olması yetmez mi?” (Fussilet suresi 53. ayet) ve bir başka ayette “Kesin olarak inananlar için yeryüzünde ve kendi nefislerinizde birçok alametler vardır. Hâlâ görmüyor musunuz?” (Zariyat suresi 20-21. ayetler) Bu ayetler insanı gerek kendisi hakkında gerekse kainattaki düzen ile ilgili düşünmeye davet etmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu paragrafta yer alan düşüncenin devamı niteliğinde olamaz?

A) İnsan dış dünyadaki gözlemleri sonucu evrendeki delilleri, iç dünyasına bakarak da fıtri delilleri bulabilecek kabiliyette yaratılmıştır.
B) İnsanoğluna evren ve kendi ile ilgili yasalar gösterilecek ve böylece insan bu konularda bilimsel keşifler yapabilecektir.
C) Aklını vicdanının kontrolü altında çalıştırabilen, muhâkeme gücünü iyi niyetle kullanabilen insanların hem kendilerindeki hem de yeryüzündeki sayısız kanıtları fark edebilmeleri mümkündür.
D) İnsan, yıldızlara, aya ve güneşe vs. bakarak yaratılıştaki hikmetleri idrak edilebileceği gibi kendi biyolojik ve ruhsal dünyasına bakarak da yaratılış hikmetlerini idrak edebilir.
E) İnsanın kendi varlık sebebi üzerinde düşünmesi ve ilâhî kudretin evrendeki işaretlerine dikkatle bakması hakikate götüren bir yoldur.

23- Tabloda Allah’ın zati ve subuti sıfatlarından bazıları verilmiştir.

Vahdaniyet	Kıdem	Kudret	İrade	Kelam
Hayat	İlim	Kıyambinefsihi	Beka	Tekvin

Tablodaki sıfatlardan kaç tanesi Allah’ın zati sıfatları ile ilgilidir?

A) 3
B) 4
C) 5
D) 6
E) 7

24- Evrenin yaratılmışlığı ve her yaratılmışın bir yaratıcısının olacağı esasına dayanan hudûs delili, Kur’an’ın birçok ayetinde yer almaktadır.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi Hudûs delilini Kur’an’da en iyi açıklayan ayettir?

A) “Yavrum! Allah’a ortak koşma! Çünkü ortak koşmak elbette büyük bir zulümdür.” (Lokman suresi, 13. ayet.)
B) “De ki: O, Allah birdir. Allah samed'dir (Her şey O'na muhtaçtır, o, hiçbir şeye muhtaç değildir.). O, doğurmamış ve doğmamıştır. O’nun hiçbir dengi yoktur.” (İhlas suresi, 1-4. ayetler)
C) “İnsan düşünmez mi ki daha önce o hiçbir şey olmadığı halde biz kendisini yaratmışızdır?” (Meryem suresi, 67. ayet.)
D) “(Resûlüm!) Sen yüzünü hanîf olarak dine, Allah insanları hangi fıtrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler.” (Rum suresi; 29. ayet)
E) “Andolsun onlara: Gökleri ve yeri kim yarattı? diye sorsan, mutlaka ‘Allah' derler.'' (Ankebut suresi, 61.ayet)

25- Allâh’a îmân eden kişi, güzel ahlâk sahibi olup, hakka hukûka riâyet eder. Bu sebeple de huzurlu bir hayat yaşar. Kimseye zarar vermediği gibi, kimseden de zarar görmez. Allâh’a böyle inanan kimse, hiç kimsenin görmediği bir yerde bile olsa, ahlâksızlık yapmaz. Çünkü Allah Teâlâ’nın kıyâmet günü kendisini hesâba çekerek amellerinin karşılığını -iyi veya kötü- mutlakâ vereceğini bilir ve ona göre hareket eder. Allâh’a îman eden kişi, kendisinde bulunan her şeyin Allah tarafından lûtfedildiğini bilir. Bu sebeple de dâimâ tevâzû ve şükür hâlinde bulunur. Bu da onun insanlarla güzel geçinmesini ve herkes tarafından sevilmesini sağlar.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Kişinin îmânı kuvvetlendikçe, ölüm korkusu gibi rûhu endişe ve strese sürükleyen duygulardan uzaklaşır.
B) Allah’a (c.c) iman eden kimse, sahip olduğu dünya nimetlerinin gerçek sahibinin Allah (c.c) olduğunu bilerek cimrilikten kendini korur.
C) Nerede olursa olsun Allah’ın kendisini gördüğü bilinciyle hareket eder ve çirkin ve kötü davranışlarından uzak durur.
D) İman eden kimse ne haksızlık eder ne de haksızlığa izin verir.
E) Gurur ve kibre kapılıp insanları küçümsemez alçak gönüllü davranır.

CEVAP ANAHTARI

A. Boşluk Doldurma

1. Tekvin
2. İmkan
3. Nakli
4. Hudus
5. İrade

B. Doğru/Yanlış

6. D
7. D
8. Y
9. D
10. D

C. Açık Uçlu Sorular

11. Kıdem ve Beka sıfatları

12. Allah'ın varlığı ve birliği konusundaki delillerin amacı:
✓ Müminin imanını sağlamlaştırmak (ispat),
✓ Münkiri inkârında âciz bırakmak (iskat),
✓ Doğabilecek şüpheleri gidermek,
✓ İnsanın dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamak

13. İslam inancının temeli Allah'ın (c.c) varlığını ve birliğini kabul etmek, Hz. Peygamberin O'nun kulu ve resulü olduğuna inanmaktır. Bu ifadeyi yani kelime-i şehadeti kalben inanarak söyleyen bir kimse Müslüman olur.

14. Bunun sebebi Allah inancının fıtrat diye isimlendirilen insanın doğal yaratılış özelliklerine uygun olmasından kaynaklanmaktadır.

15. Her yerde ve her zaman kontrol altında bulunduğuna inanan insan kolay kolay suç işleyemez. Yaptığı kabahatin mutlaka hesabı sorulacağını bilen insan kurallara uyar, doğru ve istenen davranışları sergilemeye gayret eder. Hesap vereceğini düşünen kul; "Rabb'im beni her an görüyor, yaptıklarımı biliyor." düşüncesiyle günah işlemekten azami derecede uzak durur.

D. Çoktan Seçmeli

16- D	**17-** B
18- C	**19-** E
20- A	**21-** D
22- B	**23-** B
24- C	**25-** A